

Międzynarodowa Spółdzielnia Usługowa

WSPÓLNA REALIZACJA KONTRAKTU NA PODSTAWIE UMOWY KONSORCJUM (tekst informacyjny)

1. Czym jest konsorcjum?
2. Jakie są prawa i obowiązki uczestników konsorcjum?
3. Kto sprawuje kierownictwo i na czym polega rola lidera konsorcjum?
4. Jak odbywają się rozliczenia finansowe?
5. Jak wygląda opodatkowanie?
6. Jaki jest status pracowników zatrudnianych przez uczestników konsorcjum?
7. Dlaczego warto? Porównanie współpracy w ramach konsorcjum z zatrudnieniem podwykonawców przy działalności budowlano-montażowej.

1. Czym jest konsorcjum?

Konsorcjum jest spółką osobową zawartą pomiędzy przedsiębiorcami w celu realizacji wspólnego przedsięwzięcia (zlecenia / kontraktu / projektu). W odróżnieniu od spółki cywilnej konsorcjum nie jest przedsiębiorstwem, gdyż jego celem jest tylko współdziałanie przy realizacji projektu o charakterze jednorazowym, a nie prowadzenie wspólnej działalności gospodarczej w sposób ciągły. Konsorcjum powstaje poprzez zawarcie umowy pomiędzy jego uczestnikami. Umowa konsorcjum (zwana także umową wspólnego przedsięwzięcia) zawiera postanowienia, które są typowe dla umowy spółki. Najważniejszymi elementami umowy konsorcjum jest:

- wspólny cel działania
- kolektywne podejmowanie decyzji
- podział dochodów pomiędzy uczestnikami
- pełna jawność w sprawach finansowych
- solidarna odpowiedzialność na zewnątrz.

Konsorcjum nie ma osobowości prawnej i nie podlega wpisowi do rejestru przedsiębiorstw. W przypadku Międzynarodowej Spółdzielni Usługowej EXPATEAM konsorcjum jest często stosowaną formą współpracy Spółdzielni z grupą firm jednoosobowych przy realizacji zleceń budowlano-montażowych.

Dalsza treść tego tekstu odnosi się w pierwszej kolejności do konsorcjów zawieranych na potrzeby działalności Międzynarodowej Spółdzielni Usługowej EXPATEAM i ich specyfiki, co nie wyczerpuje wszystkich aspektów działania i możliwości jakie forma konsorcjum daje w obrocie gospodarczym, np. przy realizacji dużych projektów.

2. Jakie są prawa i obowiązki uczestników konsorcjum?

Uczestnicy konsorcjum są współnikami. Tak jak w każdej spółce najwyższym organem konsorcjum jest zgromadzenie współników, które może podejmować uchwały w drodze głosowania. Każdy ze współników uczestniczy w decydowaniu o wspólnych sprawach.

W sprawach rozliczeniowych obowiązuje zasada jawności. Każdy uczestnik konsorcjum ma prawo wglądu we wszelkie rozliczenia finansowe z klientem (ceny, wystawione faktury, otrzymane płatności). Również rozliczenia wewnętrzne pomiędzy współnikami są jawne.

Uczestnicy są zobowiązani do wspólnego działania i dbania o wspólny interes. Każdy z uczestników jest odpowiedzialny nie tylko za działania własne, ale także za pozostałych uczestników. Np. w sytuacji wystąpienia na budowie usterek, które muszą być poprawione nieodpłatnie, żaden z uczestników nie może twierdzić, że problem go nie dotyczy, gdyż on osobiście nie ponosi winy.

Solidarna odpowiedzialność uczestników jest ograniczona do spraw konsorcjum. Uczestnicy nie są odpowiedzialni za inne zobowiązania pozostałych uczestników czy to zawodowe czy prywatne.

3. Kto sprawuje kierownictwo i na czym polega rola lidera konsorcjum?

Kierownikiem konsorcjum powinien być uczestnik posiadający największe kompetencje i autorytet u pozostałych uczestników. Formalnie funkcja kierownicza jest mu powierzana przez pozostałych uczestników w chwili zawierania umowy konsorcjum. Uprawnienia kierownika są duże. Może on ważne decyzje podejmować jednoosobowo.

Liderem konsorcjum powinien być uczestnik, który posiada zawarty kontrakt z klientem. Wówczas lider wystawia faktury klientowi i rozlicza się z pozostałymi uczestnikami. W przypadku, gdy kontrakt jest zawierany z klientem przez Spółdzielnię EXPATEM jej przypada rola lidera. W zakresie sprawowania funkcji kierowniczych lider może w razie potrzeby zastępować kierownika konsorcjum.

Zarówno kierownik konsorcjum jak i lider podlegają kontroli przez zgromadzenie współników i w razie kwestii spornych ostatnie słowo należy do zgromadzenia.

4. Jak odbywają się rozliczenia finansowe?

Udziały w zyskach ustala umowa konsorcjum. W przypadku przedsiębiorców wykonujących pracę osobiście najlepiej jest gdy podział dochodów jest proporcjonalny do ich czasu pracy (roboczogodzin). Pomiedzy uczestnikami może być jednak uzgodnione zróżnicowanie zarobków wynikające z różnej wartości roboczogodzin poszczególnych uczestników (tzw. parytety), co jest uzasadnione zróżnicowanymi kwalifikacjami i zaangażowaniem. Niektórzy uczestnicy (np. kierownik) mogą więc posiadać wyższe udziały niż pozostali.

Faktury dla klienta są wystawiane przez lidera i pieniądze trafiają najpierw do niego. Lider dokonuje na bieżąco rozliczeń z pozostałymi uczestnikami i to on jest zobowiązany do rozliczenia się przed uczestnikami z otrzymanych środków. Uczestnicy nie wystawiają liderowi faktur, ponieważ lider nie zatrudnia ich jako podwykonawców lecz wypłaca im zaliczki a konto zysku.

Zamiast wystawiania faktury uczestnicy otrzymują od lidera comiesięczne noty księgowe, z których wynikają ich dochody i rozrachunki, co jest wystarczającym dokumentem do celów podatkowych. Na koniec roku wystawiane jest także roczne zaświadczenie o dochodach.

W trakcie trwania przedsięwzięcia środki są wypłacane uczestnikom na bieżąco po zapłaceniu przez klienta każdej faktury (np. w cyklu 2 tygodniowym). Definitywne ustalenie wysokości zysku i jego podział odbywa się po zakończeniu przedsięwzięcia, gdy już zostanie zapłacony rachunek końcowy. Do tego momentu płatności mają charakter zaliczkowy.

Rozliczenia konsorcjum podlegają budżetowaniu. Przed rozpoczęciem działania konsorcjum sporządzany jest preliminarz finansowy (rodzaj uproszczonego biznes planu), który zawiera planowane przychody oraz przewidywane wydatki, a w trakcie realizacji jest regularnie sporządzany i udostępniany uczestnikom raport finansowy z realizacji zaplanowanych przychodów i rozchodów.

5. Jak wygląda opodatkowanie?

Dochody z tytułu udziału w konsorcjum są pod względem podatkowym traktowane jak dochody z udziału w spółce cywilnej. Ponieważ uczestnicy konsorcjum są przedsiębiorcami i posiadają zarejestrowaną działalność gospodarczą oraz wybraną formę opodatkowania to każdy z nich wykazuje dochody z konsorcjum w swoim własnym rozliczeniu podatkowym. Formy opodatkowania dochodów z tego samego konsorcjum w przypadku różnych uczestników mogą być zatem różne. Potwierdzeniem takiego stanowiska jest Interpretacja Indywidualna Nr. ILPB1/415-33/13-2/AP z dnia 05.04.2013 wydana przez Dyrektora Izby Skarbowej w Poznaniu.

W zakresie podatku VAT rozliczenia pomiędzy wspólnikami nie podlegają opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług, gdyż stanowią wypłaty z tytułu udziału w zyskach, a zysk nie jest towarem ani usługą.

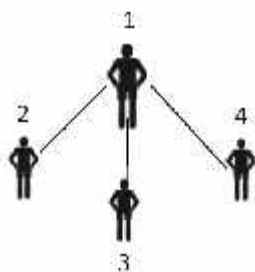
Podatek VAT, którym objęte są usługi świadczone przez konsorcjum i fakturowane klientowi przez lidera jest rozliczany przez lidera konsorcjum. W przypadku działalności zagranicznej obowiązek rozliczenia VAT przechodzi na odbiorcę usługi na podstawie Art. 9(2) VI dyrektywy UE 77/388/EWG względnie jej implementacji w krajowym systemie podatkowym.

6. Jaki jest status pracowników zatrudnianych przez uczestników konsorcjum?

Pracownicy zatrudniani przez uczestnika konsorcjum nie są dla pozostałych uczestników partnerami. Nie są oni członkami konsorcjum i pozostają w stosunku pracy tylko wobec swojego pracodawcy. Jednoczesne uczestnictwo w jednym konsorcjum przedsiębiorców, którzy zatrudniają pracowników obok przedsiębiorców jednoosobowych wykonujących prace osobiście jest możliwe, ale wymaga szczególnie dużej rozwagi przy ustalaniu zasad podziału zysków. W przypadku konsorcjum złożonego ze Spółdzielni EXPATEAM i tylko jednego wspólnika, który zatrudnia pracowników, układ jest bardziej przejrzysty. Taki układ umożliwia przejęcie przez Spółdzielnię EXPATEAM współfinansowania wypłat wynagrodzeń w celu zapewnienia wspólnikowi płynności finansowej.

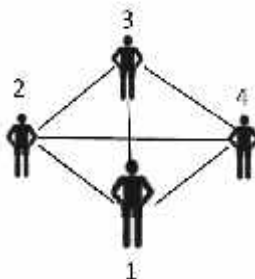
7. Porównanie współpracy w ramach konsorcjum z zatrudnieniem podwykonawców przy działalności budowlano-montażowej.

Przy działalności budowlano-montażowej umowa konsorcjum ma zalety w porównaniu do podwykonawstwa zwłaszcza dla przedsiębiorców, dla których alternatywą byłoby zatrudnienie swoich współpracowników jako podwykonawców.

Podwykonawstwo

W przypadku podwykonawstwa zleceniodawca (1) zatrudnia pozostałych uczestników (2,3,4). Podwykonawcy nie są formalnie zobowiązani do współdziałania i nie ponoszą odpowiedzialności jeden za drugiego. Gdy jeden z podwykonawców nie wywiązuje się ze swoich zadań to jest to wyłącznie problem zleceniodawcy. Każdy podwykonawca pilnuje głównie swojego interesu.

Konsorcjum

Umowa wspólnego przedsięwzięcia (konsorcjum) jest umową każdego z każdym. Istotą konsorcjum jest wspólne zobowiązanie do wykonania zlecenia. Przedsiębiorcy nie zatrudniają jeden drugiego lecz pracują na wspólny rachunek i dzielą się zarobionymi wspólnie pieniędzmi. Ich odpowiedzialność za wykonanie pracy jest solidarna – jeden odpowiada za wszystkich i wszyscy za jednego.

Współpraca w ramach konsorcjum nie oznacza, że zarobki muszą być dzielone po równo. Poprzez odpowiednie zapisy w umowie szef zespołu może uzyskać porównywalne dochody, jak przy zatrudnieniu podwykonawców, nie ponosząc samodzielnie całej odpowiedzialności ani ryzyka finansowego

Jeżeli podwykonawcy pracują zespołowo pod kierownictwem zleceniodawcy i są wynagradzani za czas pracy, w którym wykonują jego polecenia, to taka sytuacja rodzi zagrożenie zarzutem fikcyjności umów o podwykonawstwo. Skutkiem może być zakwalifikowanie podwykonawców jako pracowników zleceniodawcy i objęcie obowiązkami ustawowo ciężącymi na pracodawcy. Pół biedy w przypadku niezbyt dociekliwych kontroli urzędowych, ale jeżeli wydarzy się ciężki wypadek i dochodzeniem odszkodowania zajmą się wyspecjalizowani prawnicy, to podważenie samozatrudnienia podwykonawcy może się skończyć dla zleceniodawcy ogromnymi konsekwencjami finansowymi.

Wystąpienie takich problemów w przypadku umowy konsorcjum jest niemożliwe, gdyż kolektywna praca jest istotą konsorcjum, a wszyscy uczestnicy są na jednakowych zasadach partnerami dla siebie nawzajem.

Umowa konsorcjum ma także tę zaletę, że ryzyko finansowe prowadzenia działalności rozkłada na wszystkich uczestników. Czy to koszty poprawek źle wykonanej pracy, gdy winny uchyla się od odpowiedzialności, czy nieprzewidziane wydatki np. na narzędzia lub zakwaterowanie, czy też przestoje lub zaległości płatnicze ze strony klienta albo nawet sytuacja gdy praca okazuje się mniej dochodowa niż oczekiwano, nie uderzają tylko w lidera (zleceniodawcę) lecz rozkładają się równomiernie na wszystkich uczestników. Umowa konsorcjum nie określa bowiem wysokości zarobków tylko sposób podziału dochodów. Nie ma zatem takiej możliwości, żeby środków dla jednych uczestników wystarczyło a dla innych zabrakło. Sytuacja taka może natomiast zdarzyć się przy zatrudnieniu podwykonawców, kiedy po ich opłaceniu niewiele pozostaje dla zleceniodawcy.